

Upplevelser av covid-19-pandemin bland barn med funktionsnedsättning

För barn med funktionsnedsättning har covid-19-pandemin och samhällets smittskyddsåtgärder påverkat vardagslivet. Barnen saknade gemenskapen i skolan och kände sig mer ensamma. De saknade också sina äldre släktingar och var oroliga för deras hälsa.

I det här faktabladet sammanfattar vi resultat från intervjuer med sex barn med svår funktionsnedsättning, sju föräldrar till barn med svår funktionsnedsättning och tretton personer som möter barn med funktionsnedsättning i olika verksamheter.

Ensam och tråkigt

De intervjuade barnen upplevde tiden under pandemin som tråkig och konstig. I stort sett alla barn berättade att de saknade sina mor- och farföräldrar. Även många föräldrar beskrev att relationen till den äldre generationen var viktig, och att de i vanliga fall ofta fick hjälp av dem med att ta hand om barnen. Föräldrarna trodde att barn med funktionsnedsättningar saknade släkten mer än andra barn, eftersom släkten utgör en större del av barnets sociala nätverk.

Intervjuaren: Men vem saknar du allra mest?

Barnet tecknar: Mormor.

Flera barn beskrev att de deltog i färre fritidsaktiviteter och vistades mindre i förskola och skola. Barnen berättade att de saknade förskolan, skolan och kompisarna och att de kände sig ensamma och uttråkade.

Pekar på skärmen: titta, jag, ensam.

Barnen lyfte också att det blev tråkigare på förskolan eller skolan när besökare inte var välkomna in i lokalerna. Exempelvis fick föräldrar, som tidigare stöttat dem i skolan, inte längre vara i skolbyggnaden. Samtidigt uppfattade en del föräldrar att deras barn mätte bra av att vara hemma mer. Hemmet är barnens trygga plats och där sker inga oförutsägbara händelser.

Pandemin har påverkat hälsa och livsvillkor

Folkhälsomyndigheten arbetar med att öka kunskapen om hur covid-19-pandemin och samhällets smittskyddsåtgärder har påverkat hälsa och livsvillkor i olika grupper. Det här faktabladet handlar om barn med funktionsnedsättning.

Vi fokuserar på barnens upplevelser, men tar stöd i beskrivningar från föräldrar och personal inom habiliteringen och verksamhetschefer med ansvar för vissa stödinsatser enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Kände till viruset

Barnen var medvetna om viruset och pandemin. ”Corona” beskrevs som något skrämmande, med stora negativa konsekvenser för människor och hela världen. Trots det var de flesta barn inte oroliga för att själva bli sjuka i covid-19, men alla uttryckte oro för sina äldre släktingar.

Viktigt med anpassad information

Föräldrarna till barn med kommunikationssvårigheter upplevde att det varit svårt att informera barnen om pandemin och förklara restriktionerna. De berättade samtidigt att skolan gjort en bra insats för att informera barnen om de olika smittskyddsåtgärder som infördes under terminerna.

Föräldrarna gav flera exempel på hur de själva försökt anpassa informationen och involvera sina barn. De som inte trodde att barnet kunde förstå att pandemin kräver att människor ändrar sina beteenden, fokuserade istället på att förändra barnens beteenden på kreativa sätt. Flera hade utvecklat sina bildstöd med ”corona-anpassade” bilder eller kommunicerade genom att leka på temat ”corona”. Många berättade hur de använt modellinläring, alltså visat sina barn ett säkert sätt att agera genom egna beteenden, och att det gett resultat.

”När vi kommer in så brukar jag visa ... titta, vi behöver använda det (handsprit)”

Flera föräldrar uttryckte en önskan om att samhällsinformation skulle anpassas och riktas direkt till barnen för att inkludera dem mer.

Barnen reagerade olika

Personalen som mötte barn inom habilitering och LSS-verksamheter uppfattade generellt inte några större förändringar i barnens beteenden och mående. Men flera verksamhetschefer lyfte att det har varit svårare att acceptera restriktionerna för barn och ungdomar som har lindrigare funktionsnedsättningar och som är mer självständiga och aktiva utanför verksamheterna.

Personalen beskrev också att det har varit svårt att veta vad vissa av barnen känner på grund av kommunikationssvårigheter.

Digitaliseringen underlättade för många

De digitala lösningarna som blivit tillgängliga under pandemin beskrevs som positiva av både föräldrar och verksamhetschefer. Föräldrarna uppskattade att digitala möten hade möjliggjort kontakt med skolan, habiliteringen och andra instanser.

Verksamhetscheferna uppfattade att många barn och ungdomar har tyckt om digitala möten. För vissa barn, framför allt de som har sociala svårigheter, kan det vara

jobbigt att åka till socialkontoret och prata med en handläggare. I digitala möten har barnen varit mer aktiva i samtalen och verkat tryggare. För barn med svåra funktionsnedsättningar eller intellektuell funktionsnedsättning verkade det däremot ha varit svårare att ha digitala möten.

Om materialet

Studien genomfördes för att öka kunskapen om hur covid-19-pandemin och samhällets smittskyddsåtgärder har påverkat hälsa och livsvillkor hos barn med funktionsnedsättningar och deras familjer. I det här faktabladet fokuserar vi på barnens upplevelser, men tar stöd i beskrivningar från föräldrar samt personal och chefer som möter barnen i olika verksamheter.

Intervjuer genomfördes under oktober–december 2020 med sex barn i åldern 5–13 år som lever med svår funktionsnedsättning, sju föräldrar till barn med svår funktionsnedsättning, tio verksamhetschefer inom LSS som ansvarar för stödinsatser till barn samt tre personer från habiliteringen. Barnen hade intellektuella, neuropsykiatriska eller fysiska funktionsnedsättningar.

Barnen och föräldrar rekryterades via habiliteringscenter, patientföreningar och sociala medier. Föräldrar som anmälde sig eller sitt barn fick också frågan om de kände någon som skulle vilja delta. Verksamhetschefer och personal från habiliteringen rekryterades genom ett strategiskt urval bland kommuner för att ge en representativ bild utifrån region, storlek, covid-19-dödlighet och segregation.

Studien genomfördes av Uppsala universitet och finansierades av Folkhälsomyndigheten. Studien genomgick sedvanlig etikprövning (dnr 2020-05096).

Intresserad av covid-19-pandemins konsekvenser på hälsan och folkhälsan?

Läs mer på vår webbplats. Där hittar du till exempel faktabladet

- Så påverkades folkhälsan av covid-19-pandemin
- Upplevda konsekvenser av covid-19-pandemin bland personer med migrationserfarenhet
- Små förändringar i psykisk hälsa under covid-19-pandemin i Sverige
- Ingen ökning av suicid i covid-19-pandemins tidiga skede